

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՎՈՂ ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեման՝ Ուշադրության զարգացումը միջին դպրոցում

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Ասյա Վարդանյան

Մրգաշատի Գնել Մաղաքյանի անվան թիվ 2 միջնակարգ դպրոց ՊՈԱԿ

Մենթոր ուսուցիչ՝ Շուշան Վարդանյան

Ուշադրություն զարգացումը միջին դպրոցում

« Հասկանալը, թե որն է արժանի ուշադրություն դարձնելը, նույնքան կարևոր է, որքան հասկացողությունը, թե ինչի վրա պետք է կենտրոնանալ» Ուորեն Էդվարդ Բուֆետ

Ներածություն

Միջին դպրոցում դասավանդելիս խնդիրները բազմակի են և ամեն անգամ առնչվում են նոր խնդիրների: Միջին դպրոցական տարիքում երեխաներին բնորոշ են առանձնահատկություններ, որոնք հանդիսանում են տարական դպրոցական տարիքի օրգանական շարունակությունը: Կրթական գործունեությունը պահանջում է բարձրագույն հոգեկան գործառույթների՝ մտածողության, ուշադրության, հիշողության, երևակայության ինքնաբերական զարգացում:

Եթե տարրական դասարաններում խաղային գործունեությունների միջոցով կարողանում են զարգացնել ուշադրությունը և հետաքրքրությունը մաթեմատիկա առարկայի նկատմամբ, ապա միջին և ավագ դպրոցում այդ դերը բաժին է ընկնում ակադեմիական գիտելիքների ձեռք բերման և առօրյա կյանքում կիրառելու հմտությանը:

Ուշադրությունը, արթունության ակտիվ վիճակ է, ընկալման ընտրողական ուղղվածություն, որը բնութագրվում է օրգանիզմի պատրաստակամությամբ՝ պատասխանելու ազդակին և արտահայտվում որոշակի օբյեկտի նկատմամբ հոգեկան գործունեության ուղղվածությամբ, որն անհատի համար ունի հաստատուն կամ իրավիճակային նշանակություն:

Կախված անհատի գիտակցական ընտրությունից և կարգավորման առանձնահատկություններից՝ առանձնացվում են կամային, ոչ կամային և հետկամային ուշադրության տեսակներ:

Ոչ կամային ուշադրությունը բնածին գործընթաց է, իրականանում է օրգանիզմի վրա որոշակի ուժի գրգռիչ ազդեցության ժամանակ և մարդուց հատուկ ջանքեր չի պահանջում:

Հասարակական գործունեության ընթացքում մարդը կարողանում է կառավարել իր ուշադրությունը: Ուստի մարդու կամքին ենթարկվող ուշադրությունը կոչվում է *կամային*:

Դասի ընթացքում ուսուցիչը երեխայի ուշադրությունը հրավիրում է ուսումնական նյութի վրա, տևականորեն պահում է, տեղափոխում է աշխատանքի մի ձևից մյուսին: Կրտսեր դպրոցականի հետ համեմատած, միջին դպրոցականներն ավելի ուշադիր են: Նրանք արդեն կարողանում են կենտրոնացնել իրենց ուշադրությունը ոչ այնքան հետաքրքիր գործունեության վրա:

Նրանց համար արտաքին տպավորություններն ուժեղ, շեղող գործոններ են, բայց կարողանում են կենտրոնանալ անհասկանալի, բարդ նյութի վրա: Ուշադրությունն աչքի է ընկնում ոչ մեծ ծավալով: Կրտսեր դպրոցականները միևնույն աշխատանքի վրա կենտրոնացնում են իրենց ուշադրությունը 15-25ր:

Բայց եթե երեխան չի կարողանում կենտրոնանալ, դա չի նշանակում, որ նա տառապում է ուսման որևէ խանգարումով :

Հաշվի առնելով սովորողների արագ հոգնածությունը, ուշադրությունը շեղող գործոնները մանկավարժները խորհուրդ են տալիս փոխել աշխատանքի մոտեցումը և կիրառել մեթոդների բազմազանություն: Հարկավոր է երեխաների մեջ արթնացնել հետաքրքրություն և այդ կերպ նպաստել մանկավարժական խնդիրների լուծմանը:

Որպեսզի կարողանանք սովորողներին ներգրավել դասի մեջ, պետք է կիրառել նորարական մեթոդներ, որտեղ աշակերտները կլինեն դասի ակտիվ մասնակից : Տրամաբանական և հետաքրքրաշարժ առաջադրանքները հետաքրքրում են երեխաներին:

Կենտրոնացման բացակայությունը ,ցրվածությունը երեխաների շրջանում շատ տարածված խնդիր է:

Այդ իսկ պատճառով էլ որոշեցի ինձ համար որոշ բացահայտումներ անել և խնդիրը ուսումնասիրել խորքային:

Հետազոտությանս նպատակը դարձավ աշակերտների ուսման նկատմամբ հետաքրքրասիրության պակասի,ցրվածության, կենտրոնացման բացակայության , անտարբերության նախադրյալների բացահայտումը:

Հետազոտության խնդիրները՝

- ո՞րն է պատճառը, որ սովորողների մոտ ուսման նկատմամբ հետաքրքրասիրության պակաս է նկատվում
- բացահայտել աշակերտների ցրվածության, անուշադրության բուն պատճառները
- բարձրացնել ուսման նկատմամբ հետաքրքրասիրությունը

Հետազոտական փուլերը

- փորձարարական հետազոտության իրականացում
- մեթոդիկաների ճիշտ ընտրություն
- ստացված արդյունքների գրաֆիկական վերլուծություն
- Հետազոտության արդյունքների ամփոփում

Գրականության ակնարկ

Կյանքը ամբողջ ժամանակ շեղում է մեր ուշադրությունը. Եվ մենք նույնիսկ ժամանակ չունենք նկատելու, թե ինչ է դա:

Ֆրանզ Կավկա

Խնամք, այսինքն, մյուսի նկատմամբ ուշադրությունը լավ կյանքի հիմքն է, լավ հասարակության հիմքը:

Կոնֆուցիոս

Իրական սերը չի կարող աննկատելի լինել, եւ եթե դեռ սերը անհաջող է, դա տեղի է ունենում ձեր սիրած մեկի ուշադրության պակասից: Իրական սերը, առաջին հերթին, ուշադիր է, եւ ուշադրության ուժի վրա կախված է մերձեցումը:

Միխայիլ Մ. Սվատոր

Ուշադրությունը, որպես համակարգված վարժություն, զարգացնում է երեւակայությունը, այն դառնում է ավելի ճկուն եւ շարժական:

Չեխով Միխայիլ Ալեքսանդրովիչ

Գիտակցության մեջ ոչինչ չկա, ինչը չլիներ նաև զգայություններում : Սրանից ելնելով՝ Ջ. Լոկը ապացուցել է, երեխայի հոգեկանը ձևավորվում է միայն կյանքի ընթացքում: Հանդես գալով Դեկարտի դեմ, ով իր ճանաչողության տեսությունը հիմնավորել է մարդու մոտ բնածին գաղափարների առկայությամբ, Լոկն ապացուցել է այդ դրույթի սխալականությունը. «Եթե գաղափարները բնածին լինեին, նրանք հայտնի կլինեին ու՛ մեծահասակին, ու՛ երեխային: Այս պարագայում դժվար չէր լինի երեխայի մոտ մաթեմատիկայի, լեզվի, բարոյական նորմերի մասին գիտելիքների ձևավորումը: Բայց բոլոր դաստիարակները գիտեն, որ երեխաներին գրել-կարդալ սովորեցնելը դժվար է, ընդ որում, տարբեր երեխաներ նյութը յուրացնում են տարբեր արագությամբ»:

Ջ. Լոկ

Նյութերի ցանկացած համեմատություն ներառում է ուշադրություն. Ցանկացած ուշադրություն է ներառում հասկացողությունը Ուշադրության ուշադրության առանձնահատկություններն են և ջանք, եւ բոլոր ջանքերը մոտիվացիա են, ինչը ստիպում է այն դարձնել: Մարդը զրկված է ցանկություններից. Եթե այդպիսի մարդ կարող է գոյություն ունենալ, իրերը չէին համեմատի իր մեջ եւ ոչ մի դատողություն չէր արտահայտի»

Գելլինգ

Գործնական համտեքստ

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ

Բացահայտել աշակերտների հետաքրքրությունների պակասը դասապրոցեսին, գտնել ու կիրառել մեթոդներ, որոնց շնորհիվ աշակերտները չեն շեղվի ու ավելի ակտիվ, ուշադրությունը կմասնակցեն դասին:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՕԲՅԵԿՏԸ

Մրգաշատի Գնել Մաղաքյան անվան թիվ 2 միջնակարգ դպրոց 7-րդ դասարան

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆ

Հանրահաշիվ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ –

Բացահայտել հիմնական պատճառները, որոնք առաջացնում են դպրոցականների մոտ անուշադրություն, ցրվածություն:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ

Համագործակցային ուսուցում մեթոդ

ՄԵԹՈԴԻԿԱՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հետազոտությունը կատարել եմ Արմավիր մարզի Մրգաշատի Գնել Մաղաքյան անվան թիվ 2 միջնակարգ դպրոց 7-րդ դասարանում, որտեղ սովորում են 22 աշակերտ:

Դասը անցկացրեցի բնականոն գործընթացի սահմաններում: Տնօրենին դիմելուց հետո, սկսեցի իմ սովորական օրվա դասը:

Ստուգեցի տնային հանձնարարությունները, միասին վերլուծեցինք գտանք թերություններն ու շտկեցինք դրանք: Աշակերտները յուրացրել էին դասը, հարցերի միջոցով ամփոփեցի դասը, մինչև նոր դասին անցնելը նկատեցի, որ ոչ բոլոր սովորողներն էին հետաքրքրված դասով, կային անհանգիստ երեխաներ, որոնք անուշադիր, ցրված նստած էին և անըդիստ դուրս գալու ցանկություն էին հայտնում:

Որոշեցի թարմացնել աշակերտներին գրաֆիկական թելադրության միջոցով :

Գրաֆիկական թելադրությունները օգնում են զարգացնել երեխայի միտքը: Նպաստում է տրամաբանական մտածողության, ուշադրության, հիշողության զարգացմանը:

Առաջադրանքը կատարելու համար անհրաժեշտ է ունենալ վանդակավոր տետր, մատիտ և ռետին: Նախապես տրված կոորդինատների միջոցով պետք է կառուցելին պատկեր:

Աշակերտներին բաժանեցի վանդակավոր թերթեր և հրահանգները ստանալուց հետո սկսեցին աշխատել: Աշխատանքն անհատական է:

Թիթեռ

(4; 9), (5; 8), (5; 7), (3; 3), (2; 3), (2; 1), (0; -1), (5; 1), (9; 0), (11; -2), (11; -4), (4; -8), (2; -7), (1; -9), (0; -10), (-4; -10), (-4; -8), (-3; -4), (-4; -5), (-5; -5), (-5; -4), (-4; -3), (-8; -4), (-10; -4), (-10; 0), (-9; -1), (-7; 2), (-8; 4), (-4; 11), (-2; 11), (0; 9), (1; 5), (-1; 0), (1; 2), (3; 2), (3; 3), (7; 5), (8; 5), (9; 4).

II. «Бабочка» (рис. 2). Единичный отрезок – 1 клетка.

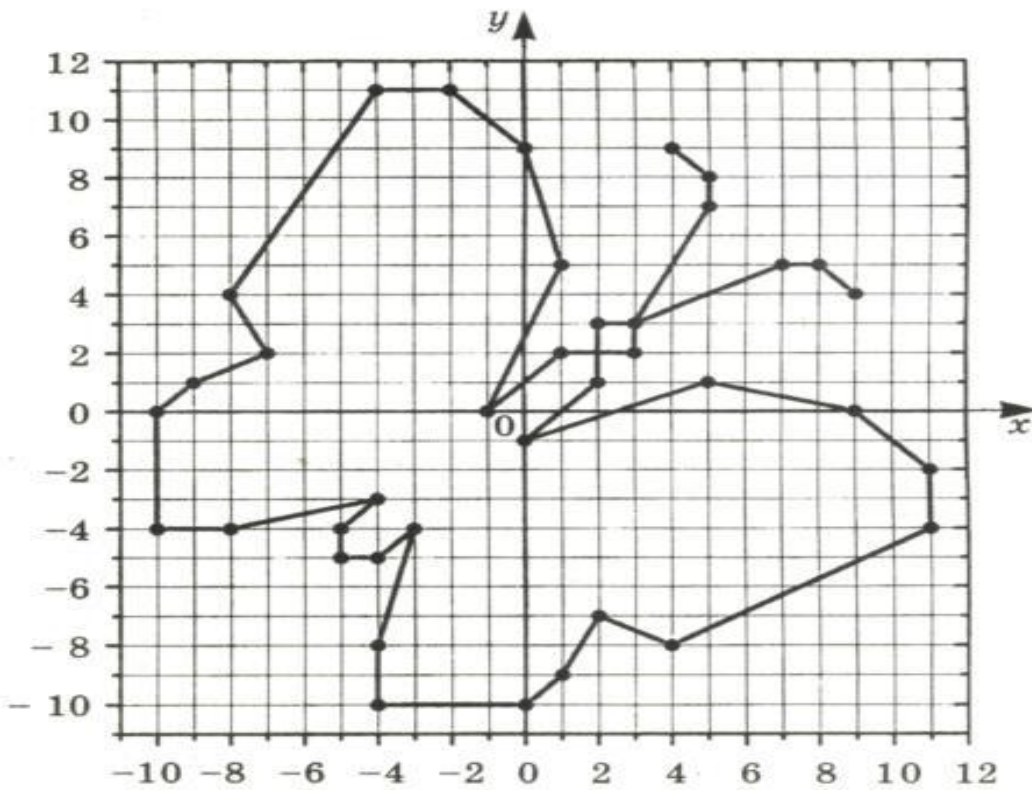

Рис. 2

Առաջադրանքը դուր եկավ աշակերտներին, նրանք ակտիվացան, թարմացան և կենտրոնացան:

Այս խաղը մոտիվացրեց երեխաներին: Դասարանում կային աշակերտներ որոնց վրա դիական ազդեցություն ունեցավ, և նրանք ձգտեցին առաջինը լինելու համար ավելի ակտիվ և ուշադիր

լինել: Կային աշակերտներ ,որոնք միշտ անուշադրության և ցվրվածության պատճառով թերի աշխատանքներ էին կատարում, բայց ի զարմանս ինձ նրանք կենտրոնացան ու սկսեցին ակտիվ աշխատել:

Հաջորդ օրը ` հանրահաշվի դասին, նորից կրկնեցինք նույն առաջադրանքը, առաջադրանքի արդյունավետությունը պարզելու համար:

Դասը ընթացավ բնականոն հունով, առաջադրանքը կիրառեցի դասի անդրադարձի ժամանակ:

Այս անգամ աշակերտները հստակ գիտեին իրենց անելիքը: Այն աշակերտները ,ովքեր հասցրել էին առաջին դասին ավարտել առաջադրանքը, ավելի արագ ավարտեցին,նրանք ովքեր կիսատ էին կատարել,ավարտեցին,կային նաև աշակերտներ ,ովքեր այդպես էլ անավարտ թողեցին առաջադրանքը:

Առաջին օրվա արդյունքների վերլուծություն

Առաջադրանքը ավարտին հասցրեցին	Առաջադրանքը մասամբ կատարեցին ⁹	Առաջադրանքը ավարտին չհասցրեցին
• 9 աշակերտ	• 10 աշակերտ	• 3 աշակերտ

Երկրորդ օրվա արդյունքների վերլուծություն

Առաջադրանքը ավարտին հասցրեցին	Առաջադրանքը մասամբ կատարեցին	Առաջադրանքը ավարտին չհասցրեցին
• 14 աշակերտ	• 7 աշակերտ	• 1 աշակերտ

Դասալսողի դիտարկումներ 1

Դասալսողի անուն ազգանուն՝ Մարգարիտ Ավետիսյան

Դասալսման թիրախը (համաձայնեցված ուսուցչի հետ)՝

Սովորողների ուշադրություն

Սովորողի բնորոշող վարքագիծ	Տվյալ վարքագիծը բնորոշող աշակերտների թիվը կամ անունները
Ցուցաբերում է հետաքրքրություն, մասնակցում է դասի ընթացքին	15
Ուշադիր հետևում է դասի ընթացքին	10
Պատասխանում է հարցերի	8
Կատարում է գրառումներ տետրում	16
Պաշտպանում է սեփական տեսակետը	5
Կատարում է տրամաբանական առաջարկներ	4
Ընկերներին բացատրում է անհասկանալի հարցերը	3
Անտարբեր է	4
Այլ վարքագիծ	

Դասալսողի դիտարկումներ 2

Դասալսողի անուն ազգանուն՝ Մարգարիտ Ավետիսյան

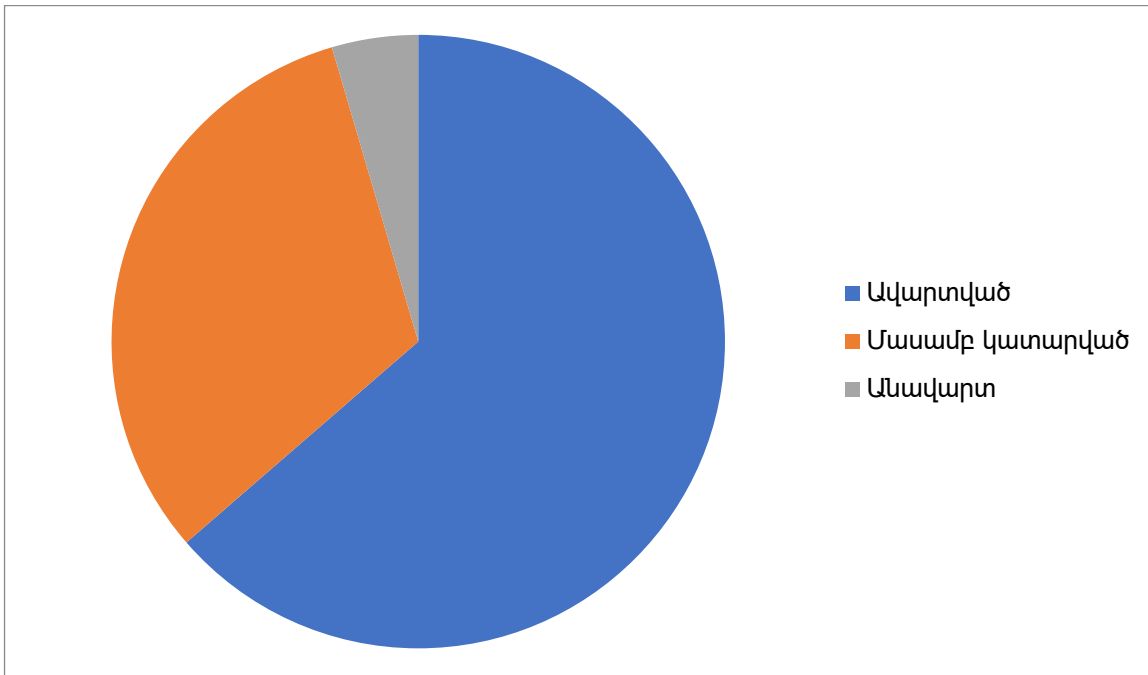
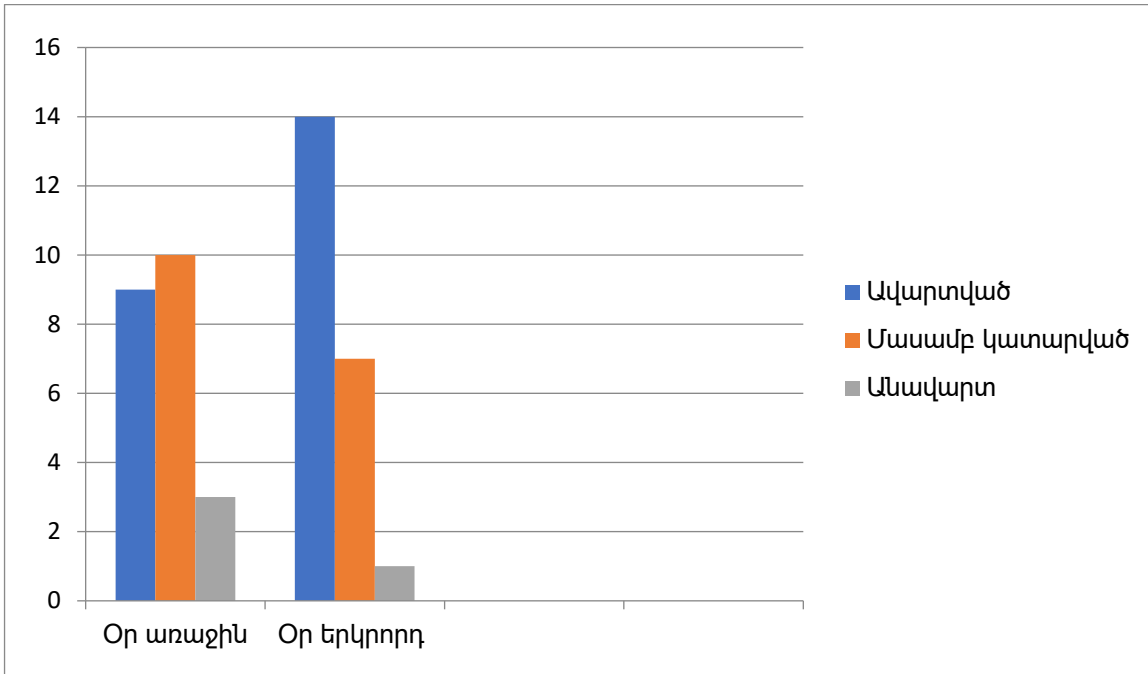
Դասալսման թիրախը (համաձայնեցված ուսուցչի հետ)՝

Սովորողների ուշադրություն

Սովորողի բնորոշող վարքագիծ	Տվյալ վարքագիծը բնորոշող աշակերտների թիվը կամ անունները
Ցուցաբերում է հետաքրքրություն, մասնակցում է դասի ընթացքին	19
Ուշադիր հետևում է դասի ընթացքին	17
Պատասխանում է հարցերի	12
Կատարում է գրառումներ տետրում	19
Պաշտպանում է սեփական տեսակետը	7
Կատարում է տրամաբանական առաջարկներ	5
Ընկերներին բացատրում է անհասկանալի հարցերը	5
Անտարբեր է	2
Այլ վարքագիծ	

X աշակերտի դիտարկման քարտ

	Այո	Ոչ	Այլ պատասխան
Դասի թեման հետաքրքիր էր:	√		
Թեմայի վերաբերյալ հարցեր եմ տվել:		√	
Պատասխանել եմ թեմայի վերաբերյալ հարցերին :	√		
Առաջադրանքը կատարեցի հեշտությամբ:			√
Առաջադրանքը հետաքրքիր էր:	√		
Առաջադրանքը ցանկանում եմ նորից քննարկել:		√	
Դու՞ր եկավ քեզ :	√		
Կփոխեի՞ր որևէ բան:		√	

Աշակերտների ընդհանուր թիվ՝ 22:

Եզրակացություն

Այսպիսով՝ ուսումնասիրելով առաջադրանքը որպես աշակերտների ուշադրությունը կենտրոնացնելու միջոց եկանք հետևյալ եզրակացության՝

- Երեխաների մեծամասնության անուշադրության պաճառ են հանդիսանում երկար նույն դիրքով նստելը, հոգնածությունը:
- Ելելնելով երեխայի տարիքային առանձնահատկություններից՝ աշակերտները ուշադրությունը կարողանում են կենտրոնացնել 15-25 րոպե: Որից հետո անհրաժեշտ է ուշադրությունը կենտրոնացնող և ակտիվացնող առաջադրանքներ կիրառել:
- Աշակերտի ուշադրությունը կենտրոնացնելու նախապայմաններից է հանդիսանում լսելու ունակությունը: Եթե աշակերտը չի լսում, ապա դժվարանում է կենտրոնացնել ուշադրությունը հանձնարարված առաջադրանքի վրա:
- Ուսումնական գործընթացում պետք է հաշվի առնել աշակերտների տարիքային առանձնահատկությունները և կիրառել աշակերտի համար ուշադրությունը կենտրոնացնելու մեթոդներ ու հնարներ, որոնց արդյունքում աշակերտները բարձր արձյունավետություն կցուցաբերեն:

Օգտագործվող գրականություն

1. Նալչաջյան Ա.Ա. – Ընդհանուր հոգեբանության հիմունքներ
2. Պետրովսկի Ա.Վ. Տարիքային և մանկավարժական հոգեբանություն
3. ԱՄԻԴՁԱՆՅԱՆ ՅՈՒ., ՍԱՀԱԿՅԱՆ Ա. Մանկավարժություն
4. Добрынин Н. Ф. О теории и воспитании внимания // Советская педагогика. — 1938. — № 8. — С. 12-32
5. Комарова Т.К. - Психология внимания. Изд.: Гродно, 2002.с 124
6. Дормышев Ю. Б., Романов В. Я. Психология внимания. — М: Тривола, 1995. — 357 с
7. Ланге Н. Н. Внимание // Хрестоматия по вниманию / Под. ред. А. Н. Леонтьева. — М.: Изд-во МГУ, 1976.-295с.-С. 103-106.
8. Վիկիպեդիա ,ազատ հանրագիտարան - <https://bit.ly/3kMYe5F>
9. <https://bit.ly/3Fw2FK1>